

Verksamhetsberättelse 2014

MILJÖPSYKOLOGI, ARKITEKTUR, LTH | LUNDS UNIVERSITET

Innehållsförteckning

INTRODUKTION.....	5
MILJÖPSYKOLOGINS HISTORIA OCH UTVECKLING	5
PERSONAL	5
FINANSIERING.....	6
EXTERNT FINANSIERADE FORSKNINGSPROJEKT.....	6
EKONOMI	6
FORSKNING.....	7
VETENSKAPLIGA PUBLIKATIONER 2014.....	7
DELTAGANDE VID KONFERENSER 2014.....	8
UTMÄRKELSER.....	8
UPPDRAG I FORSKNINGSORGANISATIONER.....	8
UPPDRAG INOM LUNDS TEKNISKA HÖGSKOLA.....	9
OPPONENT/SLUTGRANSKNING SAMT GRANSKNING AV BEFORDRINGSÄRENDEN.....	9
REVIEWER VETENSKAPLIGA TIDSKRIFTER OCH BÖCKER.....	9
FORSKNINGSSAMARBETE INTERNATIONELLT.....	9
FORSKNINGSSAMARBETE NATIONELLT.....	9
GRUND-OCH FORSKARUTBILDNING.....	10
GRUNDUTBILDNING.....	10
FORSKARUTBILDNING.....	10
HANLEDNING AV DOKTORANDER.....	10
MILJÖPSYKOLOGISKA FORSKARE I MEDIA.....	11

Introduktion

Miljöpsykologi är en del av Institutionen för Arkitektur och byggd miljö vid Lunds Tekniska Högskola och har huvuddelen av sin undervisning där, men bedriver även utbildning vid andra institutioner vid LTH och vid Lunds Universitet, både inom grund- och forskarutbildningen. Miljöpsykologi har en omfattande forskningsverksamhet, huvudsakligen externfinansierad. Sedan 1981 är Miljöpsykologi ett forskarämne vid LTH.

MILJÖPSYKOLOGINS HISTORIA OCH UTVECKLING

Både i Sverige och i de anglosaxiska länderna kallades miljöpsykologi ursprungligen för arkitekturpsykologi, och ämnet kan sägas ha uppstått i skärningspunkten mellan arkitektur och psykologi. En av de allra första doktorsavhandlingarna av en arkitekt här i landet, Sven Hesselgrens Arkitekturens uttrycksmedel från 1954, utgjorde en sammanställning av psykologisk kunskap om människors varseblivning. På 1960-talet uppstod samarbete mellan arkitekter och psykologer, framför allt i England, Sverige och USA. Sådana tvärvetenskapliga projekt presenterades på arkitekturpsykologiska konferenser, vilka småningom kom att formaliseras i internationella vetenskapliga samfund, och tidskrifter med miljöpsykologisk inriktning började ges ut.

Redan tidigt fick miljö/arkitekturpsykologin en stark ställning i Sverige. 1967 hölls den första inhemska konferensen i Arkitektur i Lund, och två år senare bildades ett vetenskapligt sällskap för anordnande av återkommande symposier. 1973 anordnades en internationell konferens i Lund med deltagare från 13 nationer. 1970-talets internationalisering resulterade i att det 1981 bildades ett internationellt miljöpsykologiskt sällskap, International Association for People-Environment Studies, IAPS. Som förste president valdes **Rikard Küller**, Lund.

På 1980-talet inrättades en tidsbegränsad professur i miljöpsykologi och innehavaren av denna blev därefter professor i perception och psykofysik vid Stockholms Universitet. Professuren i allmän psykologi vid Göteborgs universitet besattes 1992 av en forskare med miljöpsykologisk inriktning. Den första ordinarie professuren i ämnet inrättades vid Lunds Universitet 1998. Denna följdes fyra år senare av en professur vid Högskolan i Gävle. Idag bedrivs miljöpsykologisk forskning med olika inriktningar vid de flesta universitet och högskolor i Sverige.

PERSONAL

I maj 2014 befordrades **Maria Johansson** och **Thorbjörn Laike** till professorer i miljöpsykologi vid Institutionen för Arkitektur och Byggd Miljö, LTH. Thorbjörn Laike upprätthåller också sedan mitten av 2013 en adjungerad professur i miljöpsykologi (20%) vid Byggnadsteknik och Belysningsvetenskap, Tekniska Högskolan i Jönköping. Sedan 2009 verkar Thorbjörn Laike som föreståndare för Centrum för energieffektiv belysning (ceebel). Maria Johansson medverkade i Lunds universitets ledarskapsprogram AKKA V under 2014.

Under 2014 var 13 personer verksamma inom forskargruppen i en omfattning motsvarande 7,4 heltidsanställda. Ur jämställdhetssynpunkt kan konstateras att kvinnor är väl representerade.

Personal	Procentuell årsinsats 2014
Thorbjörn Laike, professor, Föreståndare för ceebel	60% 20%
Maria Johansson, professor	95%
Pimkamol Maleetipwan Mattsson, doktorand	90%
Johan Rahm, doktorand	40%
Elizabeth Marcheschi, doktorand	75%
Mathias Adamsson, doktorand	50%
Linda Kuhn, doktorand	10%
Eja Pedersen, forskare	100%
Ines Ferreira, internee, projektassistent	85%
Niko Gentile, projektassistent	30%
Marianne Küller, administratör	20%
Rifa Maliqi, administratör	20%
Kharin Abrahamsson kordiontor ceebel	40%

Finansiering

Forskningsfinansiering domineras av externa medel sökta med höga krav på projektens vetenskapliga kvalitet och samhällsrelevans. Miljöpsykologi har under 2014 finansiering för ett 20 tal projekt med olika inriktningar.

EXTERNT FINANSIERADE FORSKNINGSPROJEKT

Acceptans för att använda sensorstyrningsteknik i svenska hem. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

An evaluation of measures to reduce personal fear of wolves. Finansiär: Formas. Projektledare Maria Johansson

Brunbjörn: Adferd og respons på förstyrrelser. Finansiär Direktoratet for Naturforvaltning, Norge. Projektledare: Ole-Gunnar Støen i samarbete med Maria Johansson och Anders Flykt.

Centrum för energieffektiv belysning, Ceebel. Finansiär Energimyndigheten & Trafikverket. Föreståndare Thorbjörn Laike

Efter LED-intervention: boendes slutliga val av utomhusbelysning. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Maria Johansson.

Energieffektiv och studiebegränsande belysning i gymnasieskolan. Finansiär Energimyndigheten: Projektledare: Thorbjörn Laike.

Framtagande av material för kompetensutveckling inom energieffektiv och god belysning. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare: Cinna Adanko, JTH-campus Värnamo. Miljöpsykologiskt ansvarig: Marianne Küller.

IMPROVE, The Pufendorf Institute. Miljöpsykologiskt ansvarig: Maria Johansson & Thorbjörn Laike.

Large carnivores near settlements and human fear of large carnivores. Finansiär Direktoratet for Naturforvaltning, Norge. Projektledare: Ole-Gunnar Stoen. Miljöpsykologiskt ansvarig Maria Johansson

Metodutveckling för att studera allmänhetens respons på energieffektiv utomhusbelysning. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Maria Johansson

Modell för kravdriven renovering av flerbostadshus byggda 1950-1975. Finansiär FORMAS. Miljöpsykologiskt ansvarig: Thorbjörn Laike.

Nya energieffektiva belysningssystem inverkan på äldres välbefinnande. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

Offentlig utomhusbelysning i Hyllie: Energianvändning och upplevelse. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Maria Johansson.

Styrning av belysningsnivåer i offentlig utomhusmiljö: energibesparing och god ljusmiljö. Finansiär: Energimyndigheten. Projektledare Eja Pedersen.

Urban arkitektur som stödjer ett uthålligt transportmedel gång. Finansiärer Trafikverket, Formas, Naturvårdsverket. Projektledare: Maria Johansson.

Utveckling och analys för ljusansvariga i kommuner och företag om det möjliga kundvärdet av system- och ljus teknik. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

Utveckling av mått för att kvantifiera hälsofördelar med energieffektiv belysning. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

Utveckling av sensorstyrningsteknologi för energieffektiv och hälsosam belysning i svenska hem. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

Utveckling av en holistisk metod för utvärdering av framtida och befintliga belysningsanläggningar. Finansiär Energimyndigheten. Projektledare Thorbjörn Laike.

Värdering av kulturella ekosystemstjänster baserat på bidrag till livskvalitet. Finansiär: Natursvårdsverket. Projektledare Eja Pedersen.

EKONOMI

Totalt erhöll miljöpsykologi ca 7 059 000 milj kr i externa forskningsanslag under år 2014. Årets intäkter fördelade sig enligt nedan.

Stadsbudgetanslag GU/	389.000
Fakultetsanslag	1.000 000
Uppdragsintäkter	67.000
Externa anslag	7.059.000

Verksamheten har bidragit med 1 884 000 kr till den institutionsgemensamma overheaden.

Forskning

Miljöpsykologin studerar hur människan upplever sin omgivning och påverkas av den, samt hur människan genom sitt beteende själv påverkar miljön. Ämnet behandlar både den fysiska och den sociala miljön och samspelet mellan dem. Det kan röra sig om interiörer såväl som stadsrum och landskap. Forskningen är oftast helhetsbetonad men även enstaka miljöfaktorer studeras.

VETENSKAPLIGA PUBLIKATIONER 2014

Under året har totalt 42 publikationer producerats, fördelade på författare enligt nedan:

Thorbjörn Laike:

- Lighting control systems in individual offices at high latitude: measurements of electricity savings and users preferences. Conference Paper.
- Working and walking in artificially lit environments. Conference Abstract.
- Energy Efficient and Study Promoting Lighting at High School: Preliminary Results. Conference Paper.
- Verkan av färg och ljus - Beteenden och reaktioner. Book Chapter.
- Perceived outdoor lighting quality POLQ. A lighting assessment tool. Journal Article.
- Physical - Environment qualities of supported - housing facilities for people with severe mental illness. Journal Article.

Maria Johansson :

- Does biological quality matter? Direct and reflected appraisal of biodiversity in temperate deciduous broad-leaf forest. Journal Article.
- Understanding a housing cooperatives' reasons for rejecting energy-efficient outdoor lighting. Journal Article
- The local impact of encountering global environmental problems—rural resident's appraisal of changes as to the better or the worse. Book Chapter.
- Perceived outdoor lighting quality POLQ. A lighting assessment tool, Journal Article
- Physical - Environment qualities of supported -housing facilities for people with severe mental illness. Journal Article.
- The role of greenery for physical activity play at school grounds. Journal Article.
- What limits the pedestrian? Exploring perceptions of walking in the built environment and in the context of every-day life. Journal Article.
- Individual and collective responses to large carnivore management: the roles of trust, representation, knowledge spheres, communication and leadership. Journal Article.
- Brown bear behavior and human perceptions. Det skan-

dinaviske bjørneprosjektet, Report.

- Place attachment and quality of life among people with severe mental illness in supported housing facilities. Conference Abstract.
- Perceived qualities of urban neighbourhoods that promote residents' walking. Conference Abstract.
- The affective experience of perceived design qualities among urban walkers. Conference Abstract.
- Working and walking in artificially lit environments. Conference Abstract.
- Interventions in response to human fear of brown bears and wolves. Conference Abstract.
- The influence of environmental and individual characteristics on walking to specific destinations in neighbourhoods. Conference Paper,
- Perceived urban design qualities and the affective experience of walking. Conference Abstract.

Marianne Küller:

- Does biological quality matter? Direct and reflected appraisal of biodiversity in temperate deciduous broad-leaf forest. Journal Article.
- Understanding a housing cooperatives' reasons for rejecting energy-efficient outdoor lighting. Journal Article.
- LED-belysning och brukaren. Report.

Niko Gentile:

- Can new technology reduce use of electricity and improve daylight in pig houses? Conference Paper.
- Energy Efficient and Study Promoting Lighting at High School: Preliminary Results. Conference Paper.
- Lighting control systems in individual offices at high latitude: measurements of electricity savings and users preferences. Conference Paper.
- Construction of laboratories for solar energy research in developing countries. Conference Paper.

Pimkamol Maleetipwan Mattsson:

- Perceived outdoor lighting quality POLQ. A lighting assessment tool. Journal Article.

Elizabeth Marcheschi:

- Physical - Environment qualities of supported - housing facilities for people with severe mental illness. Journal Article.
- Place attachment and quality of life among people with severe mental illness in supported housing facilities. Conference Abstract.
- Place attachment and quality of life among people with severe mental illness. Conference Paper.

Forskning

Johan Rahm:

- The Human Response to Outdoor Lighting – A Systematic Literature Review. Conference Abstract.

Ines Alves Ferreira:

- The affective experience of perceived design qualities among urban walkers. Conference Abstract.
- The influence of environmental and individual characteristics on walking to specific destinations in neighbourhoods. Conference Paper
- Ways to deal with human fear and negative view of large carnivores - A literature review. Conference Abstract.

Eja Pedersen:

- Perceived outdoor lighting quality POLQ. A lighting assessment tool. Journal Article.
- Understanding a housing cooperatives' reasons for rejecting energy-efficient outdoor lighting. Journal Article.
- The local impact of encountering global environmental problems – rural resident's appraisal of changes as to the better or the worse. Book chapter.
- Multiple environmental stressors intruding into the urban dwelling. Conference Paper.

Linda Kuhn:

- Perceived outdoor lighting quality POLQ. A lighting assessment tool, Journal Article.

DELTAGANDE VID KONFERENSER 2014

Under året har totalt 19 presentationer getts vid konferenser, enligt nedan:

Johansson, M	6
Laike T	3
Gentile N.	3
Ferreira, I	3
Marchesch, E.	2
Pedersen, E.	1
Rahm, J.	1

Maria Johansson:

- IAPS 23, International Association People – Environment Studies, Timisoara, Romania.
- IMPROVE, Pufendorf, Lund.
- Integrating Human Dimensions into Fish and Wildlife Management, Estes Park, Colorado.
- International conference of applied psychology within the symposium Positive urban environment for wellbeing and quality of life, Paris.
- Områdesgruppen för miljöpsykologi, Lund.

- International conference of applied psychology within the symposium Urban Neighbourhood perceived qualities promoting inhabitants walking, Paris,

Thorbjörn Laike:

- CIE 2014, Lighting Quality & Energy Efficiency, Kuala Lumpur.
- ISES Solar World Congress, Cancun, Mexico.
- IMPROVE, Pufendorf, Lund.

Niko Gentile:

- AgEng 2014 Zürich, International Conference of Agricultural Engineering.
- ISES Solar World Congress, Cancun, Mexico.
- CIE 2014, Lighting Quality & Energy Efficiency, Kuala Lumpur.

Ines Alves Ferreira:

- IAPS 23, International Association People – Environment Studies, Timisoara, Romania.
- International conference of applied psychology within the symposium Positive urban environment for wellbeing and quality of life, Paris.
- Områdesgruppen för miljöpsykologi, Lund.

Elizabeth Marcheschi:

- IAPS 23, International Association People – Environment Studies, Timisoara, Romania.
- Områdesgruppen för miljöpsykologi, Lund.

Eja Pedersen:

- IAPS 23, International Association People – Environment Studies, Timisoara, Romania.

Johan Rahm:

- IAPS 23, International Association People – Environment Studies, Timisoara, Romania.

UTMÄRKELSER

Johan Rahm och Elizabeth Marcheschi nominerades till IAPS Young Researcher Award vid IAPS internationella konferens i Timisoara, Rumänien.

Forskning

UPPDRAK I FORSKNINGSORGANISATIONER

Maria Johansson:

- Ledamot i Naturvårdsverkets vetenskapliga råd för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Maria Johansson och Rifa Maliqi:

- Ansvariga för Områdesgruppen för miljöpsykologi:s årliga symposium i november, Lund.

Thorbjörn Laike:

- Föreståndare för Centrum för energieffektiv belysning – ceebel, ett samverkansprojekt mellan ljus- och belysningsforskare i Sverige.
- Sakkunnig vid tillsättning av professor vid Statens Byggeforskningsinstitut (SBI), Aalborg Universitet.

Eja Pedersen:

- Granskningssupplett Naturvårdsverket

UPPDRAK INOM LUNDS TEKNISKA HÖGSKOLA

Maria Johansson:

- Vice ordförande i FN3
- Ledamot komitten för utseende av LTH: S hederdoktor.

OPPONENT/SLUTGRANSKNING SAMT GRANSKNING AV BEFORDRINGSÄRENDE

Maria Johansson:

- Ledamot betygsnämnd vid SLU vid Alnarp: Eva Sahlin.
- Ledamot betygsnämnd vid SLU vid Alnarp: Lin Qui.
- Ledamot betygsnämnd vid Umeå universitet: Elisabet Sonntag-Öström.
- Reserv i betygsnämnd vid LTH: Vanessa Stjernborg.
- Granskning docentansökan för Cecilia Bergstad Jakobsen, Göteborgs Universitet.

Thorbjörn Laike:

- Opponent vid Norges miljø- og biovitenskapelige universitet: Katinka Horgen Evensen.

REVIEWER VETENSKAPLIGA TIDSKRIFTER OCH BÖCKER

Maria Johansson	European Journal of Wildlife Biology Landscape and Urban Planning Landscape Research Leukos Human Dimensions of Wildlife Management.
Thorbjörn Laike	Building Research & Information Physiology and Behavior
Eja Pedersen	Cureus Atmospheric Environment Archives of Acoustics Noise & Health

FORSKNINGSSAMARBETE INTERNATIONELLT

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NUMB), Plantevitenskap: Ås, Norge: Ruth Kjersti Raanas, Grete Patil; Skandinaviska björnprojektet: Ole-Gunnar Stoen; Universidad Nacional de Tucumán Argentina: Departamento de Luminotecnia, Luz y Visión: Graciela Tonello; Fuokoka Women's University, Fuokoka, Japan, Professor Takeshi Morita; City University of London, The Bartlett, Senior Lecturer Peter Raynham, University of Cagliari, Psychology, Italy, Ferdinando Fornara

FORSKNINGSSAMARBETE NATIONELLT

Malmö stad: Peter Lindhqvist; Lunds Kommun: Utmaning hållbart Lund: Peter Kisch; Malmö Stad Gatukontoret. Fagerhults Belysning: Tommy Goven; Lunds Universitet, Medicinska fakulteten, Klas Sjöberg; LTH: Energi och byggnadsdesign, Institutionen för arkitektur och byggd miljö, Åke Blomsterberg, Malmö stad, Helsingborg stad; Högsolan i Gävle: Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi; Anders Flykt; Linnéuniversitetet & Göteborgs universitet, Kalmar & Göteborg: Anders Raustorp; Linnéuniversitetet Växjö: Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete: David Brunt; Sveriges Lantbruksuniversitet Alnarp; Landskapsplanering Mats Gyllin, Fredrika Mårtensson, Caroline Hägerhäll, Maria Kylin; Sveriges Lantbruksuniversitet Grimsö, Viltskadecenter Grimsö Forskningsstation, ekologi, Uppsala Universitet: Jens Frank; Umeå Universitet: statsvetenskap: Camilla Sandström; Jönköpings Tekniska Högskola, Jönköping; Campus Värnamo Värnamo: Cinna Adanko; Lunds Universitet: Teknik och samhälle, Åse Svensson, David Lindelöv; Internationella Miljöinstitutet Lund: Lena Neij; Lunds Universitet: Sociologiska institutionen Åsa Waldo; Högsolan i Karlstad: Psykologi: Margareta Friman, Jessica Westman; Pufendorf Institute, Lunds Universitet: Maria Thereza Perez; Experimental Ophthalmology, Christelle Prinz; Bionanoscience, Christian Balkenius; Cognitive Science, Magnus Johnsson; Cognitive Science, Almut Kelber; Sensory Biology, Ronald Kröger; Neuroethology. Heiner Linke: Nanophysics, Geoffrey Patching; Cognitive Psychology.

Grund- och forskarutbildning

Miljöpsykologi utgör sedan 1981 ett forskarutbildningsämne inom Institutionen för Arkitektur och Byggd Miljö men erbjuder även kurser till studenter vid andra institutioner vid Lunds Tekniska Högskola och vid Lunds Universitet, både inom grund- och forskarutbildningen. Grundutbildningskurser ges inom flera olika program medan forskarutbildning är en individuellt utformad utbildning.

GRUNDUTBILDNINGSKURSER:

- Ljus och färg, 3 hp
- Mänskliga miljöramar 7,5 hp

FORSKARUTBILDNINGSKURSER:

- Miljöpsykologisk forskning: studiedesign och metod, 7,5 hp
- Miljöpsykologisk orientering 7,5 hp

HANDLEDNING AV DOKTORANDER

Miljöpsykologi har som målsättning att främja doktorandens vetenskapliga utveckling.

Under året har tre personer varit verksamma som handledare i olika konstellationer.

	Huvudhandl	Bitr handl
Thorbjörn Laike	3	5
Maria Johansson	3	3
Eja Pedersen		2

Miljöpsykologiska forskare i media

SOCIALA MEDIER

Miljöpsykologi har en facebooksida som du kan följa. Nyhets-uppdateringarna från webbsiten visas upp även på Facebook-sidan, som sköts av forskargruppens administratör, Rifa Maliqi.

FORSKAR INTERVJUER I URVAL

2014-10-29

Thorbjörn Laike berättar om vikten av rätt ljus under vintern i Sveriges Radio/P4.

Lyssna på samtalet: ["Vintertrött? Kan vara läsplattans fel".](#)

2014-11-19

Thorbjörn Laike diskuterar möjliga hälsoeffekter hos LED-lampor i Sveriges Radio/P1.

Lyssna på samtalet: [LED-lampor ska förebygga ohälsa.](#)

2012-03-01

Maria Johansson redovisar intressanta studier, bland annat om hur införandet av LED-belysning i staden minskade energianvändningen samtidigt som människor upplevde fortsatt hög trygghet i stadsmiljön.

Läs mer om: [MILJÖPSYKOLOGISK FORSKNING i Psykologtidningen.](#)

2012-03-01

Thorbjörn Laike berättar om ljusets betydelse för vår överlevnad... se inspelningen på UR.se: [UR Samtiden - Lundaforskare föreläser.](#)

Maria Johanssons och Ines Alves Ferreiras forskning bidrog till nedanstående rovdjursutställning under 2014: <http://www.rovviltsenteret.no/utstillingen/>

